

УДК 502.4 (477.87)

РЕКРЕАЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УЖАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

Тур Н.Є.

Карабин В.В., канд. геол. наук, доцент
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Ужанський національний природний парк (НПП) розташований у західній частині Закарпаття в басейні річки Уж і простягається з південного заходу від с. Забродь (226 м н. р. м.) на північний схід до Ужоцького перевалу (852 м н. р. м.). Площа його становить 39159 га.

Ужанський НПП характеризується великим різноманіттям тваринного світу, чому сприяють багатство рельєфу, різноманітність рослинності лісів і луків території, наявність унікальних пралісових фітоценозів. На сьогодні загальна кількість зареєстрованих видів тварин становить 522 види.

Згідно з природним районуванням центральна частина парку відноситься до Верховинської (північна окраїна) і Завигорлатської (південна окраїна) фізико-географічних областей. Парк майже повністю (за винятком ділянки у районі г. Красія, зокрема її південно-східні схили) розташований у межах басейнової системи ріки Уж [1].

Цінними гідрогеологічними об'єктами Ужанського національного природного парку є виходи мінеральних вод. На території парку а також прилеглих до нього територіях знаходиться 21 джерело мінеральних вод, які використовуються населенням з лікувальною метою і в народному господарстві. Найвідоміші серед них виявлені у селах Сіль (1 свердловина і 2 джерела), Кострино (2 джерела), Стужиця (3 джерела), Ужок (3 джерела). Мінеральні джерела відносяться до типу вуглекислих з підвищенням вмістом бору, приурочені до розривних порушень. Вміст розчиненого у воді CO_2 сягає 3 г/л, H_3BO_3 – 0,04-0,09 г/л, H_2SiO_3 – 0,13 г/л, Re – 0,014-0,018 г/л [1].

Домінуючим типом рослинності парку є ліси, які займають близько 60 % його території. У породному складі домінують бук лісовий (10718,2 га), ялина європейська (827,3 га) і ялиця біла (780,8).

Особливістю букових лісів парку є те що тут збереглися пралісові екосистеми, які у 2007 р. ввійшли до Світової природної спадщини ЮНЕСКО – номінація «Букові праліси Карпат», а в 2011 році ця номінація була розширена за рахунок включення до неї природних лісів Німеччини і отримала назву „Букові праліси Карпат і старовікові ліси Німеччини”. До цього часу праліси Ужанщини не перестали дивувати та приваблювати науковців різних галузей (ботаніка, лісівництво, фітоценологія, зоологія, біогеографія та ін.), оскільки містять в собі неабиякий науковий потенціал. Букові праліси, які знаходяться під охороною в Ужанському НПП є оригінальними за ценотичною та фітогеографічною структурою, рідкісними в цілому для Центральної Європи [2].

На території Ужанського парку знаходяться найстаріші дуби в Україні. Дуб «Чемпіон», в селі Стужиця, визнаний найстарішим. Його вік оцінюють в 1300 років. Вражає дерево своїми параметрами: обхват стовбура 9,6 метра, висота - 25 метрів. Відомим також є „Дідо-дуб”, що росте поруч, параметри якого становлять: окружність стовбура – 9,1 метра, діаметр – 3,0 метра, висота – 30 метрів, ширина крони – 20x25 метрів. Його орієнтовний вік – 1100-1200 років.

З флористичного складу парку, цікавими є альпійські рослини, які залишилися тут з часів зледеніння, здебільшого на вапнякових грядках окремих гірських вершин Полонинського масиву і в Східних Бескидах. Зокрема, льонолижник альпійський, перстач жовтий, водянку гермафродитну, поросинець одноквітковий.

Багатою є група субальпійських видів, яка налічує близько 30 рослин. Здебільшого вони поширені на полонинах і на скелястих виходах на висоті понад 1000 м н. р. м., однак інколи вздовж потоків спускаються і трохи нижче в лісовий пояс. До найцікавіших із них, які заслуговують на місцеву охорону, належать: щавель альпійський, порічки карпатські, горобина звичайна, зніт альпійський, аденостилес сіролистий, цицербіта альпійська, золотушник альпійський, чемериця біла, кунічник волохатий, жовтець платанолістий, перестріч скельний.

У склад флори Ужанського НПП також входять ендемічні види: порічки карпатські, тоція карпатська, аконіт Госта, волошка карпатська, молочай карпатський, жовтець карпатський, бузок східно-карпатський та інші.

Загалом флора Ужанського національного природного парку налічує близько 1500 видів рослин: 922 види судинних рослин, з яких 52 види занесені до Червоної книги України. На особливу увагу заслуговують такі види як смілка сумнівна, жовтець карпатський, бузок східнокарпатський, фітеума Вагнера.

Література:

1. Офіційний сайт Ужанського національного природного парку. http://www.unpp.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=2.
2. Природно-заповідний фонд України. <http://www.pzf.in.ua/index.php/prirodni-osoblivosti-12>